

Binnenlopen in een drukkerij van 150 jaar geleden... het kan in Wouw.

In het West-Brabantse dorp Wouw, halverwege Roosendaal en Bergen-op-Zoom, staan rond de imposante 15^e-eeuwse St. Lambertuskerk nog veel oude panden. Een fraaie grasmarkt omgeven door oude herenhuizen, twee waterpompen uit 1700 en het etablissement "in den veehandel": dat alles vormt de huiskamer van Wouw. Zo vindt u er ook, in een van de smalle straten in de oude dorpskern, het aristocratisch-boeren woonhuis "in den groenen zonck" uit ca. 1775. Tezamen met de beide aangrenzende voormalige koetshuizen herbergt dit fraaie geheel sedert 1975 het grafisch museum. Dat museum heeft ook dezelfde naam gehouden: "in den groenen zonck" (zonk=verzakking in een landschap, laagte, of ook verzakking in een dakconstructie).

Het gaat hier om een particulier museum, dat eigendom is van de Neerlandicus-grafisch kunstenaar Harrie Schalken.

Piepende oude knarren...

Onder indrukwekkende dakconstructies van eikenhouten balken en spanten kunt u hier dwalen tussen de oude tot zeer oude techniek: alles van vóór de tijd dat machines, stoom en elektriciteit het werk van de mens gingen verlichten. Zo bevat het museum o.a. een complete boekdrukkerij van ca. 150 jaar oud, geheel intact en nog volledig functionerend. Topstuk binnen dat geheel is een handboekdrukkers (Albion) uit 1806: hij heeft er al 200 jaar op zitten en doet zijn werk nog perfect...Als je die ziet werken, begrijp je gewoon niet dat tot de opkomst van de stoommachine miljoenen boeken, bladen, kranten etc. op deze wijze blaadje voor blaadje zijn afgedrukt en aan touwtjes te drogen zijn gehangen.

Ook gaat het museum nog verder terug in de tijd. De feitelijke uitvinding van de boekdrukkunst door Gutenberg in Mainz hield eigenlijk in: het gieten van de losse loden letter. Ook dat kunt u, op de 15^e eeuwse wijze, nog meemaken in "in den groenen zonck", waar de kookpot met lood boven het vuur hangt en de gietvorm klaar staat.

Scharrelen, en aanwaaien...

De eigenaar van "in den groenen zonck", Harrie Schalken woont en werkt in hetzelfde pand. Het allereerste begin van deze inmiddels fors uitgegroeide verzameling werd gevormd door een studieverzameling materialen rond een doctoraalstudie boekwetenschap van hem tijdens diens studie destijds in Utrecht en Amsterdam, een verzameling die later meeverhuisde naar het Wouwse onderkomen. Sindsdien is het museum een (niet-commerciële) eenmansonderneming gebleven, gestaag groeiend via schenkingen als gevolg van het vrijkomen van steeds meer hoogdrukmetaal bij het overgangsproces van boekdruk naar offset in veel drukkerijen.

De rommelzolders van twee eeuwen...

Een wat verdergaand kijkje in de keuken: u kunt in het museum middels fotopanelen en materialen kennis nemen van de problematisering van de uitvinding van de boekdrukkunst, het lettergieten en letterzetten, de opkomst van de boekdrukkunst in de Nederlanden, de ontwikkeling van colofon tot titelblad, de gang van zaken in de laat-middeleeuwse drukkerij. Er staan een aantal oude trapdegels, handdegels, handboekdrukkers, en een enorme verzameling (misschien wel de grootste van Nederland) eind 19^e-eeuwse boeken- en kopieerpersen, van diverse gieterijen

afkomstig en vormgegeven in fascinerende neo-stijlen, al naargelang de mode van het betreffende decennium. Dat geheel is weer omgeven door oude, ambachtelijke materialen uit het boekdrukkers- en boekbindervak, en door curiosa als stencilmachines uit de begintijd, waaronder een van de eerste, 100 jaar geleden, van de beroemde firma Edison, uitvinder van van alles en nog wat, met de octrooiplaat er nog op.

Een aparte gedeelte is gewijd aan de zeefdruk: het is het zeefdrukatelier van Harrie Schalken, waar hij zijn eigen prenten, moderne zeefdrukprenten in wel 20 drukgangen, en gedichten drukt, en waar de techniek ook wordt toegelicht en gedemonstreerd. En dat onder de balken van 200 jaar terug, en op altijd krakende vloeren: made in paradise...

Op gezette tijden vinden er lezingen en demonstraties plaats rond de historie van de boekdrukkunst en het historisch drukken. Eveneens op vaste tijden zijn er demonstraties zeefdrukken. Al die demonstraties kunnen ook op aanvraag plaatsvinden, zowel voor groepen volwassenen als kinderen.

Papa, wat deden ze toen er geen computers bestonden...

De kinderen: het vormt een heel apart verhaal en ook een heel aparte lijn die door het hele museum heen loopt. Er staan her en der verspreid kinderdrukhoeken opgesteld, waar kinderen (vanaf het moment dat ze letters kennen tot 12 jaar en ouder) zowel historische als moderne druktechnieken kunnen beoefenen: tekstzetten, boekdrukken, zeefdrukken, stempelen, sjabloondrukken, boekdrukgeschiedenis-kwartet spelen, historische drukkersmutsen vouwen, etc. etc. Dat alles zorgt voor een merkwaardige bedrijvige, levendige sfeer, tussen al het oude spul, en het is boeiend om het aan te zien.

Kortom: mocht je later in de hemel komen, daar ruikt het niet naar wierook (wat ik vanuit een rijke-roomse-leven-opvoeding wellicht zou kunnen denken), nee, het ruikt er naar... drukinkt.

Hoe zit het precies...

Grafisch museum "in den groenen zonck"
Roosendaalse straat 43
4724 AB Wouw
0165-302290

Geopend alle zondagen van 13-17 uur,
uitgezonderd de schoolvakanties.
Verder ook op aanvraag.

e-mail: info@museumindengroenenzonck.nl
internet : www.museumindengroenenzonck.nl